

Enheten för människa och omgivning

arbetsmiljoverket@av.se

Arbetsplatsens utformning AFS 2009:2	Arbetsplatsens utformning AFS 2020:1
<p>1 § Dessa föreskrifter gäller utformning och underhåll av arbetsplatser, förbindelseleder och personalutrymmen enligt följande.</p> <p>A. Arbetsplatser som finns i eller i anslutning till byggnadsverk och arbetsbodas eller på andra ställen inom en verksamhetsområde utom</p> <ul style="list-style-type: none">- arbetsplatser i transportmedel,- arbetsplatser i anläggningar som är avsedda för försvarsmakten och som normalt endast används vid krigs- eller beredskapstillstånd och- arbetsplatser under fältmässiga övningar inom Försvarsmakten. <p>För arbetsplatser inom byggnads- och anläggningsindustrin och utvinningsindustrin gäller bestämmelserna i 2-9, 16-33, 35-73, 75-89 och 114-115 §§ endast i färdigställda utrymmen och i bodar. Paragraferna om belysning 10-15 §§, buller 34 § och varselmärkning 74 § gäller även i icke färdigställda "utrymmen".</p> <p>B. Förbindelseleder som finns i eller i anslutning till byggnadsverk och bodar eller på andra ställen inom en verksamhets område utom</p> <ul style="list-style-type: none">- förbindelseleder i transportmedel,- förbindelseleder i anläggningar som är avsedda för Försvarsmakten och som normalt endast används vid krigs- eller beredskapstillstånd och- förbindelseleder under fältmässiga övningar inom Försvarsmakten. <p>C. Personalutrymmen oavsett var dessa finns utom</p> <ul style="list-style-type: none">- personalutrymmen i anläggningar som är avsedda för Försvarsmakten och som normalt	<p>2 § Dessa föreskrifter gäller utformning, projektering samt drift och underhåll av arbetsplatser, i och i anslutning till byggnadsverk, samt skyltar, märkning och signaler. Vid nybyggnad och ändring gäller inte 23 och 77 §§ och 91 § första stycket.</p> <p>3 § Dessa föreskrifter gäller med nedanstående undantag.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Arbetsplatser i transportmedel omfattas inte.2. Föreskrifterna ska inte tillämpas om det skulle strida mot ett av Europeiska unionens produktdirektiv eller produktförordningar.3. För arbetsplatser<ol style="list-style-type: none">a. i sådana anläggningar av hemlig natur för totalförsvaret som avses i 9 kap. 15 § plan- och bygglagen (2010:900), ellerb. under fältmässiga övningar inom totalförsvaret,gäller endast krav på skyltar och signaler, 164-166 §§.4. Föreskrifterna gäller inte för skyltar och signaler som används vid transport på vägar, järnvägar eller vattenvägar, till sjöss eller i luften utanför fasta arbetsplatser.5. Märkning av, och skyltning för, farliga kemiska ämnen eller blandningar omfattas inte. Bestämmelser om märkning på behållare, gasflaskor och rörledning finns i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska arbetsmiljörisker.6. Om risken för skadlig värme till helt övervägande del beror på sol-strålning gäller inte 127-130 §§ om arbete i stark värme.

<p>endast används vid krigs- eller beredskapstillstånd och</p> <ul style="list-style-type: none">- personalutrymmen under fältmässiga övningar inom Försvarsmakten.	<p>7. Vid arbete i räddningstjänst gäller inte 127-130 §§ om arbete i stark värme.</p> <p>8. 131-134 §§ om arbete i kylda livsmedelslokaler gäller enbart då arbete sker i lokaler som av livsmedelshygieniska skäl kyls till en lufttemperatur lägre än +16 °C.</p> <p>9. Vid arbete som enbart avser in- och uttransport av varor i till exempel kylrum gäller inte 131-133 §§ om arbete i kylda livsmedelslokaler.</p> <p>För arbetsplatser inom byggnads- och anläggningsindustri och utvinningsindustri gäller föreskrifterna endast i färdigställda utrymmen och i bodar. Bestämmelserna om personalutrymmen, 57-84 §§, belysning, 135 och 136 §§, och skyltar och signaler, 164-166 §§, gäller även i icke färdigställda utrymmen.</p> <p>4 § Föreskrifterna riktar sig till följande.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Arbetsgivaren ansvarar för att 6 och 22-166 §§ följs. Den arbetsgivare som inte råder över en arbetsplats behöver dock endast följa 6 §, 126 § andra meningen, 127-131 och 134 §§.2. Den som hyr in arbetskraft likställs med arbetsgivare i dessa föreskrifter.3. Den som är byggherre ska följa 7-11 och 18-21 §§.4. Den som är byggarbetsmiljösamordnare ska följa 12-14 och 18-21 §§.5. Den som är projektör enligt 5 § ska följa 15 och 17-21 §§.6. Den som projekterar monteringsfärdiga byggnader eller anläggningar ska följa 16 och 18-21 §§. <p>Av 1 och 3 kap. arbetsmiljölagen (1977:1160) följer att dessa föreskrifter under vissa omständigheter kan medföra skyldigheter även för andra än arbetsgivare. Det som sägs i dessa föreskrifter gäller då även dem.</p>
<p>2 § I dessa föreskrifter används följande beteckningar med nedan angivna betydelser.</p> <p><i>Arbetsbod</i> tillfälligt uppställd bod, vagn, container eller likvärdig anordning som inretts för att tjäna som arbetsutrymme,</p>	<p>5 § I dessa föreskrifter har följande begrepp dessa betydelser.</p> <p><i>Arbetsplats</i> En plats för arbete, inklusive förbindelseleder och personalutrymmen, till vilken en arbetstagare har tillträde under sitt arbete. Arbetsplatser kan</p>

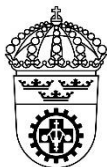
<p><i>Arbetslokal</i> utrymme inomhus som omfattar en eller flera arbetsplatser för stadigvarande arbete,</p> <p><i>Arbetsplats</i> varje plats inne eller ute där arbete utförs stadigvarande eller tillfälligt,</p> <p><i>Arbetsställe</i> sammanfattande term för ett avgränsat område med arbetsplatser inomhus och utomhus, förbindelseleder och personalutrymmen inom vilken arbetsgivare i och för sin verksamhet bedriver arbete,</p> <p><i>Belysning</i> artificiell belysning, dock ej nödbelysning,</p> <p><i>Bod</i> samlingsbegrepp för arbetsbod och personalbod,</p> <p><i>Byggnadsverk</i> sammanfattande term för byggnad och annan anläggning,</p> <p><i>Förbindelseled</i> med förbindelseled avses passage, kommunikationsled, väg som förbinder två punkter både inomhus och utomhus,</p> <p><i>Personalbod</i> tillfälligt uppställd bod, vagn eller likvärdig anordning som inretts för att tjäna som personalutrymme,</p> <p><i>Personalutrymme</i> klädutrymme, omklädningsrum, torkutrymme, tvättutrymme, duschutrymme, toaletterum, matutrymme, pausutrymme, vilutrymme, jourrum, väntrum och överliggningsrum,</p> <p><i>Tillträdesled</i> synonym till tillträdesväg, väg fram till något t.ex. en entré/ingång eller till ett fläktaggregat på tak,</p> <p><i>Fältnässig övning</i> sådan övning och utbildning under fältnässiga förhållanden som syftar till att personal och förband ska kunna verka under krigsliknande förhållanden inom Försvarmakten</p>	<p>finnas både inomhus och utomhus och vara både stadigvarande och tillfälliga.</p> <p><i>Bas-P</i> Byggarbetsmiljösamordnare som utsetts för planering och projektering av ett byggnads- eller anläggningsarbete, enligt 3 kap. 6 § 2 arbetsmiljölagen, att utföra uppgifterna i enlighet med 3 kap. 7 a § arbetsmiljölagen.</p> <p><i>Bas-U</i> Byggarbetsmiljösamordnare som utsetts för utförande av ett byggnads- eller anläggningsarbete, enligt 3 kap. 6 § 3 arbetsmiljölagen, att utföra uppgifterna i enlighet med 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen.</p> <p><i>Brandredskapsskylt</i> Skylt som anger placering av brandskyddsanordning eller brandskyddsutrustning.</p> <p><i>Bruksskede</i> Den tidsperiod en färdigställd byggnad eller anläggning används.</p> <p><i>Buller</i> Icke önskvärt ljud. Omfattar både hörselskadligt och störande ljud. Begreppet störande ljud omfattar både psykologiska och fysiologiska effekter av buller.</p> <p><i>Byggherre</i> Den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete enligt 3 kap. 6 § arbetsmiljölagen, det vill säga varje fysisk eller juridisk person för vars räkning ett byggprojekt utförs.</p> <p>Av 3 kap. 7 c § arbetsmiljölagen följer att det som står om byggherren i dessa föreskrifter istället ska gälla en av byggherren anlitad självständig uppdragstagare om en sådan finns.</p> <p>Den fysiska person som bygger själv för egen räkning, utan att inträda i ett arbetstagararbetsgivarförhållande eller anlita entreprenör, omfattas inte av arbetsmiljölagstiftningen.</p> <p><i>Byggnadsverk</i> En byggnad eller annan anläggning.</p> <p><i>Förbindelseled</i></p>
---	---

	<p>Väg, utrymme eller annat som förbinder två platser, inomhus eller utomhus, till exempel passage, transportväg eller tillträdesled. Den kan vara avsedd för personer eller fordon.</p> <p><i>Förbudsskylt</i></p> <p>Skylt som förbjuder ett beteende som kan innebära fara.</p> <p><i>Handsignal</i></p> <p>Ett fastställt rörelsemönster med armar och händer för att leda personal som utför manövrer som kan innebära risk eller fara.</p> <p><i>Lastkaj</i></p> <p>Plattform för att underlätta lastning och lossning.</p> <p><i>Ljudsignal</i></p> <p>Fastställd signal som avges från ett särskilt don utan att någon mänsklig eller syntetisk röst används.</p> <p><i>Ljussignal och genomlyst skylt</i></p> <p>Signal eller skylt, med ljus som sänds ut genom en anordning som är gjord av transparent eller genomlyst material. Den ska vara upplyst från in- eller baksidan så att den ger intryck av en lysande yta.</p> <p><i>Normalt</i></p> <p>Med uttrycket normalt i föreskriftstexterna avses att kraven i paragraftexten ska uppfyllas utom vid de enstaka fall då speciella omständigheter gör att undantag behöver göras. Ett sådant fall kan vara att arbetsplatsen endast används tillfälligt och att säkerheten kan upprätthållas genom andra åtgärder.</p> <p><i>Nödskylt</i></p> <p>Skylt som ger information om utrymningsväg, väg till utrymningsväg, utrustning för första hjälpen eller räddningsutrustning.</p> <p><i>Personalutrymme</i></p> <p>Klädutrymme, omklädningsrum, torkutrymme, tvättutrymme, duschutrymme, toaletterum, matutrymme, pausutrymme, vilutrymme eller jourrum som arbetstagare kan använda i anslutning till sitt arbete.</p> <p><i>Processventilation</i></p>
--	--

	<p>Uppfångning av luftföroreningar så nära källan som möjligt och bortförande av dessa.</p> <p><i>Projektörer</i></p> <p>Arkitekter, konstruktörer och andra som medverkar i planeringen eller projekteringen av ett byggnads- eller anläggningsarbete i enlighet med 3 kap. 7 § arbetsmiljölagen. Det omfattar alla som på något sätt medverkar eller fattar beslut om utformning eller funktion, till exempel inköpare, konsulter inom el, VVS och kommunikation, specialister inom mekaniska tjänster, inredning och tillfälliga stödkonstruktioner. Även byggherrar och entreprenörer räknas som projektörer när de planerar eller projekterar.</p> <p><i>Påbudsskylt</i></p> <p>Skylt som påbjuder ett visst beteende.</p> <p><i>Ställage</i></p> <p>Lagerställ på vilket material lagras.</p> <p><i>Symbol</i></p> <p>Bild som beskriver en situation eller föreskriver ett visst uppträdande.</p> <p><i>Talat meddelande</i></p> <p>I förväg fastställt talat (verbalt) meddelande som avges med mänsklig eller syntetisk röst.</p> <p><i>Termiskt klimat</i></p> <p>Den inverkan på människans upplevelse som lufttemperatur, omgivande ytors temperatur, luftfuktighet och lufthastighet har vid en given aktivitet och klädsel.</p> <p><i>Tillfällig utrymningsplats</i></p> <p>Plats där arbetstagare, som på egen hand inte kan utrymma hela vägen till säker plats, säkert kan invänta hjälp.</p> <p><i>Tillgänglig</i></p> <p>Både tillgänglig och användbar så att så många som möjligt kan använda arbetsplatsen på lika villkor, även personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga och personer med allergier.</p> <p><i>Tilläggs skylt</i></p> <p>Skylt som används tillsammans med en annan skylt och lämnar kompletterande information.</p> <p><i>Tvättplats</i></p>
--	---

	<p>En sammanfattande beteckning för dusch, tvättställe eller tvättränna med rinnande varmt och kallt vatten.</p> <p><i>Utblick</i></p> <p>Visuell kontakt med omgivningen, genom en öppning mot utsidan eller mot till exempel ett inomhustorg, som ger information om omgivningen och möjlighet att följa vädrets, dygnets och årstidernas variationer.</p> <p><i>Utrymningsväg</i></p> <p>En utgång som leder till en säker plats, det vill säga en plats i det fria, där brand och brandgaser inte kan påverka utrymmande personer.</p> <p><i>Varningsskylt</i></p> <p>Skylt som varnar för en risk eller fara.</p> <p><i>Varumottag</i></p> <p>En anläggning eller avgränsad yta för lastning och lossning av gods.</p> <p><i>Vistelsezon</i></p> <p>Vistelsezonen är den del av ett rum där krav ställs på luftkvalitet och termisk komfort. Vistelsezonen begränsas i rummet av två horisontella plan, ett på 0,1 meter över golv och ett annat på 2,0 meter över golv, samt vertikala plan 0,6 meter från yttervägg eller annan yttre begränsning, dock vid fönster och dörr 1,0 meter.</p>
<p>3 § Byggnader och andra anläggningar ska så långt det är praktiskt möjligt vara placerade på ett sådant sätt i förhållande till omgivande mark att transporter, markskötsel, fasadarbeten och liknande kan utföras med betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall.</p>	<p>85 § Den mark som omger en verksamhets byggnader ska, så långt det är möjligt, vara utformad så att transporter, markskötsel, fasadarbeten och liknande kan utföras med betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall.</p>
<p>4 § Arbetsplatser, arbetslokaler och personalutrymmen ska ha en, med hänsyn till verksamheten, tillräcklig area och fri höjd samt vara lämpligt förlagda, utformade och inredda.</p>	<p>24 § Arbetsplatser ska ha en med hänsyn till verksamheten tillräcklig area och fri höjd, så att risken för ohälsa och olycksfall begränsas. De ska vara lämpligt placerade, utformade och inredda. Placeringen av arbetsplatsens olika delar ska vara sådan att sambanden blir tydliga och funktionella.</p>
<p>5 § Arbetsplatser, arbetslokaler och personalutrymmen ska vara lätt och säkert tillgängliga och ha lämpliga samband med varandra.</p>	<p>23 § En befintlig arbetsplats ska vara tillgänglig för de arbetstagare som behöver använda den. Bedömningen av vilka utrymmen som ska vara tillgängliga för att arbetstagarna ska kunna utföra sitt arbete ska göras av arbetsgivaren i samråd med de berörda arbetstagarna. Om det</p>

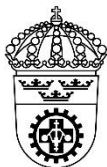
	<p>finns ett personalutrymme där all personal ska mötas, ska det vara tillgängligt.</p> <p>24 § Arbetsplatser ska ha en med hänsyn till verksamheten tillräcklig area och fri höjd, så att risken för ohälsa och olycksfall begränsas. De ska vara lämpligt placerade, utformade och inredda. Placeringen av arbetsplatsens olika delar ska vara sådan att sambanden blir tydliga och funktionella.</p>
<p>6 § Arbetsplatser, arbetslokaler och personalutrymmen ska, om det behövs, vara tillgängliga för och kunna användas även av arbetstagare med funktionsnedsättning.</p>	<p>20 § När</p> <ol style="list-style-type: none">1. ett nytt byggnadsverk för arbetsplatser, eller2. en ombyggnad av arbetsplatser, <p>projekteras, ska arbetsplatserna utformas på ett sådant sätt att de blir så tillgängliga att så många som möjligt kan använda dem på lika villkor, även personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga och personer med allergier.</p> <p>Om arbetets art kräver en viss funktionsförmåga, undantas den aktuella arbetsplatsen från kravet i första stycket vad gäller tillgänglighet för just denna funktionsförmåga. Undantaget gäller enbart den del av lokalen där den aktuella funktionsförmågan behövs för att arbete ska kunna utföras.</p> <p>23 § En befintlig arbetsplats ska vara tillgänglig för de arbetstagare som behöver använda den. Bedömningen av vilka utrymmen som ska vara tillgängliga för att arbetstagarna ska kunna utföra sitt arbete ska göras av arbetsgivaren i samråd med de berörda arbetstagarna. Om det finns ett personalutrymme där all personal ska mötas, ska det vara tillgängligt.</p>
<p>7 § Golv, trappsteg, lastkajer och lastbryggor samt markbeläggningen på utomhusarbetsplatser ska vara utförda så att halkrisken är liten och, där det behövs, så att ytskiktet motverkar halkning.</p>	<p>87 § Arbetsplatser utomhus ska vara utförda så att halkrisken är liten och, där det behövs, så att ytskikten motverkar att man halkar. De ska, när det behövs, ha lutning så att vatten kan rinna av.</p>
<p>8 § En särskild lokal, avskild från övriga lokaler, ska i regel ordnas för arbetsprocesser som medför särskilda risker för ohälsa eller olycksfall. Detsamma gäller arbetsprocesser där det finns särskilda risker för brand eller explosion.</p>	<p>26 § Arbeten eller processer som medför särskild risk för ohälsa eller olycksfall ska normalt utföras i särskild lokal, avskild från övriga lokaler.</p>
<p>9 § Vid stadigvarande arbetsplatser, i arbetslokaler och personalutrymmen som är avsedda att vistas i mer än tillfälligt, ska det normalt finnas tillfredsställande dagsljus och möjlighet till utblick.</p>	<p>137 § Arbetsplatser ska vara utformade så att de kan ge tillfredsställande dagsljus och utblick under arbetsdagen.</p> <p>Om kravet i första stycket inte går att uppfylla på grund av att</p>

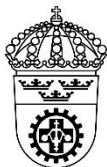
	<ol style="list-style-type: none">1. varken ombyggnad eller flytt till lokaler med dagsljus och utblick är rimlig, eller2. verksamhetens art medför att det inte är möjligt med dagsljus och utblick, ska åtgärder vidtas som så långt som möjligt kompenserar för bristen på dagsljus och utblick.
<p>10 § Belysningen ska planeras, utföras och underhållas samt undersökas och bedömas i den omfattning som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall.</p> <p>11 § Belysningen ska anpassas till de arbetandes olika förutsättningar och de synkrav som arbetsuppgifterna ställer. Belysning ska ha en för den enskilde lämplig fördelning och riktning. Bländning ska undvikas så långt det är möjligt.</p> <p>12 § Belysningen och arbetsplatsens utformning ska vara sådana att man med tillfredsställande säkerhet och utan onödiga anpassningssvårigheter kan förflytta sig mellan eller i olika lokaler eller arbetsområden med skilda belysningsförhållanden.</p> <p>13 § En ljuskällas återgivning av färger ska vara lämplig för arbetsuppgiften. Belysning ska vara utformad så att varningsskyltar, nödstoppsdon och liknande är lätta att uppfatta.</p> <p>14 § Belysningen ska vara utformad så att besvärande flimmer inte uppstår. Exponeringen för UV-strålning från belysning ska vara så låg att riskerna för ohälsa elimineras eller reduceras till ett minimum.</p>	<p>135 § Arbetsplatser ska ha en belysning som är anpassad till verksamheten och de synkrav arbetsuppgifterna innebär, samt de enskilda arbetstagarnas syn och övriga förutsättningar. Belysningen ska göra det möjligt att förflytta sig säkert inom arbetsplatsen.</p> <p>136 § Belysningen ska vara av god kvalitet, vilket innebär att man tagit hänsyn till</p> <ol style="list-style-type: none">1. belysningsstyrka,2. färgåtergivning anpassad till verksamheten,3. besvärande flimmer,4. bländfrihet,5. ljusfördelning, och6. kontraster. <p>88 § Arbetsgivaren ska se till att arbetsplatser underhålls och rengörs, enligt rutiner som är anpassade efter</p> <ol style="list-style-type: none">1. verksamheten på arbetsplatsen,2. arbetstagarnas förutsättningar, och3. arbetsplatsens utformning.
<p>15 § Åtgärder ska vidtas för att förhindra att olycksfall inträffar på grund av att rörliga maskindelar, arbetsobjekt eller liknande föremål skenbart verkar röra sig långsamt eller stå stilla när de betraktas i periodiskt varierande belysning.</p>	<p>Ingår inte i AFS 2020:1</p> <p>Täcks av AFS 2008:3 maskinföreskrifterna <i>Bilaga 1.3.7 Risker i samband med rörliga delar</i></p> <p>En maskins rörliga delar ska vara konstruerade och tillverkade så att risk för kontakt som kan leda till olyckor förhindras eller, i de fall då risker ändå finns, vara försedda med skydd eller skyddsanordningar.</p> <p>Alla nödvändiga åtgärder ska vidtas för att förhindra oavsiktlig blockering av rörliga delar som ingår i arbetet. I fall då det finns risk för blockering trots att åtgärder vidtagits för att förebygga detta, bör i förekommande fall tillverkaren tillhandahålla nödvändiga särskilda skyddsanordningar och verktyg, för att möjliggöra att blockeringen säkert kan hävas.</p>

	<p>1.1.4 Belysning</p> <p>En maskin ska vara försedd med inbyggd belysning som är lämplig för avsett arbete, om avsaknaden av sådan sannolikt skulle kunna innebära en risk även om den omgivande belysningen är av normal styrka.</p> <p>En maskin ska vara konstruerad och tillverkad så att belysningen inte ger upphov till områden med besvärande skuggor, inte ger bländningseffekter och inte ger farliga stroboskopiska effekter på rörliga komponenter. Invändiga delar som kräver täta kontroller samt områden där justering och underhåll utförs ska vara försedda med lämplig belysning.</p>
<p>16 § Lokaler som innehåller arbetsplatser eller personalutrymmen ska vara så ordnade och ha sådana ventilationssystem för luftväxling och uppfångande av luftföroreningar som alstras i lokalerna, att luftkvaliteten i vistelsezonen är tillfredsställande. Luftväxlingen ska ordnas så att spridning av luftföroreningar begränsas.</p> <p>I lokaler där luftföroreningar huvudsakligen uppkommer genom personbelastning kan koldioxidhalten användas som en indikator på om luftkvaliteten är tillfredsställande. I sådana lokaler ska en koldioxidhalt under 1 000 ppm (miljondelar) eftersträvas.</p>	<p>110 § Under den tid som arbete pågår ska arbetsplatser inomhus ha en tillfredsställande luftkvalitet i vistelsezonen. Luften ska, så långt som möjligt, vara fri från föroreningar som kan vara skadliga för hälsan eller ge besvärande lukt.</p> <p>111 § Arbetsplatser inomhus ska ha ventilationssystem som bidrar till att skapa ett bra inomhusklimat. De ska på ett effektivt sätt kunna</p> <ol style="list-style-type: none">1. tillföra tillräcklig mängd uteluft, och2. bortföra de luftföroreningar som inte tas om hand på annat sätt. <p>Luftföringen ska ordnas så att föroreningar inte sprids mellan olika lokaler.</p>
<p>17 § Uteluft ska tillföras arbetslokaler och personalutrymmen i tillräcklig mängd.</p>	<p>111 § Arbetsplatser inomhus ska ha ventilationssystem som bidrar till att skapa ett bra inomhusklimat. De ska på ett effektivt sätt kunna</p> <ol style="list-style-type: none">1. tillföra tillräcklig mängd uteluft, och2. bortföra de luftföroreningar som inte tas om hand på annat sätt. <p>Luftföringen ska ordnas så att föroreningar inte sprids mellan olika lokaler.</p> <p>112 § Arbetsplatser inomhus ska, under den tid som arbete pågår, normalt kunna förses med</p> <ol style="list-style-type: none">1. minst 7 liter uteluft per sekund och person, och2. med ett tillägg av minst 0,35 liter per sekund och m² golvyta.
<p>18 § Uteluftsintag ska vara lämpligt placerade med hänsyn till uteluftens föroreningshalt och temperatur samt avluftsöppningarnas placering.</p>	<p>113 § Tilluft till arbetsplatser inomhus ska vara så fri från luftföroreningar att hälsorisk inte uppkommer. Uteluftsintag ska placeras där</p>

<p>19 § Tilluft till lokaler som innehåller arbetsplatser eller personalutrymmen ska vara så fri från luftföroreningar som är praktiskt möjligt.</p>	<p>uteluftens föroreningshalt och temperatur är lämplig, samt med hänsyn till föroreningskällors placering.</p>
<p>20 § Luft ska tillföras på det sätt som i varje särskilt fall är lämpligt, och så att besvärande drag inte uppstår. Om det behövs, ska luften vara förvärmad, renad eller behandlad på annat sätt.</p>	<p>114 § Luften ska tillföras på ett sådant sätt att drag inte uppstår.</p>
<p>21 § Ventilationssystem med återluft får installeras endast om en särskild utredning har visat att de är lämpliga. Återluftsledning ska normalt kunna stängas av helt.</p>	<p>116 § Frånluft får endast återföras som återluft om luftkvaliteten i vistelsezonen kan hållas tillfredsställande. Återluftsledning ska normalt kunna stängas av helt.</p>
<p>22 § Frånluft som återförs till arbetslokaler eller personalutrymmen som återluft eller cirkulationsluft ska renas så att dess halt av luftföroreningar är väsentligt lägre än de hygieniska gränsvärdena där sådana finns.</p> <p>Om frånluft från processventilation används som återluft eller cirkulationsluft ska eventuellt genomsläpp av luftföroreningar som beror på bristande funktion i någon reningsanordning snabbt kunna konstateras, om det behövs med hjälp av instrument. Frånluften ska då föras till en annan reningsanordning eller direkt till det fria eller så ska processen eller hanteringen stoppas.</p>	<p>121 § Frånluft från en luftförorenande process, hantering eller dylikt, får inte återföras som återluft eller cirkulationsluft, om den inte renas så att dess halt av luftföroreningar är väsentligt lägre än de hygieniska gränsvärdena som anges i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om hygieniska gränsvärden.</p> <p>123 § Om ett fel i reningens funktion kan medföra att skadliga halter av luftföroreningar uppstår i vistelsezonen, ska eventuellt genomsläpp av luftföroreningar snabbt kunna konstateras, och arbetstagarna göras uppmärksamma på detta. Frånluften ska då föras till en annan reningsanordning eller direkt till det fria, eller så ska processen eller hanteringen stoppas.</p>
<p>23 § Överluft får endast föras till lokaler med lägre krav på luftkvaliteten än i den lokal varifrån luften tas.</p>	<p>Förs inte över som särskild § till AFS 2020:1. Täcks av krav på att luftkvaliteten ska vara tillfredsställande och att luftföringen ska ordnas så att föroreningar inte sprids mellan olika lokaler.</p>
<p>24 § Föroreningar från process, hantering eller dylikt får inte via återluft eller överluft föras till lokaler där sådan förorening normalt inte alstras.</p> <p>Frånluft som innehåller</p> <ul style="list-style-type: none">- ämnen som är upptagna i grupp A eller B i bilaga 1 till Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska arbetsmiljörisker,- smittämnen i riskklass 4 och luftburna smittämnen i riskklass 3 enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om smittrisker, <p>Träder i kraft 181119</p> <ul style="list-style-type: none">- svetsrök från fast installerat utsug <p>får inte återföras via återluft eller cirkulationsluft</p>	<p>122 § Även om frånluften renas enligt 121 §, får den inte återföras via återluft eller cirkulationsluft om den innehåller</p> <ol style="list-style-type: none">1. ämnen i grupp A eller B i bilaga 1 till Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska arbetsmiljörisker,2. smittämnen i riskklass 4 och luftburna smittämnen i riskklass 3 i bilaga 1 till Arbetsmiljöverkets föreskrifter om smittrisker, eller3. svetsrök från fast installerat utsug.

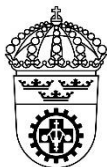
<p>25 § Processventilation ska finnas där föroreningskällan så kräver. Den ska vara effektiv och utformad efter hur farlig luftföroreningen är. Den ska vara fast installerad vid arbetsplatser där processventilation behövs mer än tillfälligt och där arbetet så medger. I annat fall ska mobilt utsug användas.</p> <p>För dragskåp ska fronthastigheten vara lägst 0,5 m/s i lucköppningen när ett arbete eller en process som alstrar luftföroreningar pågår. I övriga fall räcker det med ett grundflöde.</p>	<p>117 § Där föroreningskällan så kräver ska det finnas processventilation. Den ska vara</p> <ol style="list-style-type: none">1. effektiv,2. utformad efter hur farlig luftföroreningen är, och3. fast installerad vid arbetsplatser där processventilation behövs mer än tillfälligt, och där arbetet så medger. I annat fall ska mobilt utsug användas. <p>118 § Om ett dragskåp, eller en mikrobiologisk säkerhetsbänk, används för effektiv processventilation, ska det eller den ha</p> <ol style="list-style-type: none">1. en lufthastighet in genom lucköppningen, som är tillräckligt hög för att ge tillräcklig skyddseffekt, under den tid då arbetet eller processen som avger luftföroreningar pågår, och2. ett grundflöde, som ger en stabil strömningsbild in i skåpet eller bänken, under övrig tid.
<p>26 § I lokaler där processventilation är en förutsättning för att skadliga halter av föroreningar i vistelsezonen inte ska uppstå, ska eventuella fel i ventilationssystemets funktion visas av ett kontrollsystem.</p> <p>Om exponering för en luftförorening kan orsaka livsfara eller allvarlig skada ska kontrollsystemet även bestå av larm. Larmet ska vara akustiskt eller visuellt eller vid behov bådadera.</p>	<p>123 § Om ett fel i reningens funktion kan medföra att skadliga halter av luftföroreningar uppstår i vistelsezonen, ska eventuellt genomsläpp av luftföroreningar snabbt kunna konstateras, och arbetstagarna göras uppmärksamma på detta. Frånluften ska då föras till en annan reningsanordning eller direkt till det fria, eller så ska processen eller hanteringen stoppas.</p>
<p>27 § För ventilationssystem ska det finnas skriftliga drift- och underhållsinstruktioner på svenska. Drift- och underhållspersonal ska ha tillräcklig kunskap om ventilationssystemet samt ha tillgång till instruktionerna. Instruktionerna ska enbart gälla för det aktuella ventilationssystemet.</p>	<p>Del av allmänna råd till 111 §</p> <p>Det är lämpligt att ta fram en enklare information som beskriver för arbetstagarna hur ventilationen på arbetsplatsen fungerar.</p>
<p>28 § Ventilationssystem ska kontrolleras och underhållas regelbundet. Nyinstallerade ventilationssystem ska kontrolleras så att de fungerar på avsett sätt innan de tas i bruk. Kontroll och underhåll ska dokumenteras. Dokumentationen ska finnas tillgänglig vid anläggningen.</p> <p>Dragskåpets ventilation inklusive dess kontrollsystem ska kontrolleras minst en gång per år så att det fungerar på avsett sätt.</p>	<p>115 § Arbetsgivaren ska se till att</p> <ol style="list-style-type: none">1. nyinstallerade ventilationssystem kontrolleras så att de fungerar på avsett sätt innan de tas i bruk och att kontrollen dokumenteras,2. ventilationssystem, och tillhörande kontrollsystem, kontrolleras och underhålls regelbundet, och att kontrollen och underhållet dokumenteras, och

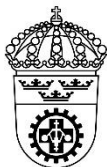
	<p>3. dragskåp och mikrobiologiska säkerhetsbänkar, med tillhörande kontrollsystem, kontrolleras minst en gång per år, och att kontrollen dokumenteras.</p> <p>Arbetsgivaren ska ha tillgång till dokumentationen.</p>
<p>29 § Lokaler som innehåller arbetsplatser eller personalutrymmen ska ha lämpligt termiskt klimat. Klimatet ska vara anpassat till arbetets art, om arbetet är lätt eller tungt och om det är rörligt eller utförs stillasittande.</p> <p>Om det av produktionstekniska skäl är omöjligt att skapa ett lämpligt termiskt klimat i hela lokalen, ska ett lämpligt klimat eftersträvas i de delar av lokalen där arbete i huvudsak bedrivs. Om detta inte kan ordnas måste andra åtgärder vidtas för att minska risken för ohälsa och olycksfall.</p> <p>Arbetsplatser utomhus ska så långt som möjligt vara utformade så att de arbetande skyddas mot väder och vind.</p>	<p>124 § Arbetsplatser inomhus ska ha ett lämpligt termiskt klimat. Temperatur och lufthastighet ska anpassas till typen av arbete, om arbetet är lätt eller tungt eller om det är rörligt eller utförs stillasittande. Omgivande ytor ska ha sådana temperaturer att strålningsasymmetri, det vill säga skillnad i värmestrålning till olika ytor, undviks. Om olika arbetsuppgifter sker i olika delar av en lokal, kan de behöva ha olika termiskt klimat.</p> <p>126 § Om det av produktionstekniska skäl inte är möjligt att skapa ett lämpligt termiskt klimat i hela lokalen, ska ett lämpligt klimat eftersträvas i de delar av lokalen där arbete huvudsakligen bedrivs. Om detta inte kan ordnas, ska arbetsgivaren vidta andra åtgärder för att minska risken för ohälsa och olycksfall.</p> <p>86 § Fasta arbetsplatser utomhus ska vara utformade så att arbetstagarna skyddas mot väder och vind. Tillfälliga arbetsplatser ska, så långt som möjligt, vara utformade så att de arbetande skyddas mot väder och vind.</p>
<p>30 § Värmeinstallationer ska i regel finnas i varje lokal där arbete utförs året runt. I sådana lokaler, där det skäligen inte kan fordras uppvärmningsanordningar eller uppvärmning av hela lokalen, ska arbetsplatser med stillasittande eller annat fysiskt mindre ansträngande arbete placeras i uppvärmda utrymmen.</p>	<p>Upphävs</p> <p>Värmeinstallation är en åtgärd för att skapa lämpligt termiskt klimat och något specifikt krav på detta behövs inte. På motsvarande sätt finns inget krav på kylinstallationer.</p>
<p>31 § Om en permanent arbetsplats är placerad nära en dörr eller en port till det fria eller till en lokal med väsentligt annan temperatur ska det normalt finnas ett skydd mot besvärande drag.</p>	<p>125 § En permanent arbetsplats ska ha skydd mot besvärande drag, om den är placerad nära en dörr eller en port till</p> <ol style="list-style-type: none">1. det fria, eller2. en lokal med väsentligt högre eller lägre temperatur.
<p>32 § Arbetsplatser, arbetslokaler och personalutrymmen ska vara lämpligt utformade och inredda med hänsyn till deras ändamål, ljudegenskaper och förekommande bullerkällor. De ska planeras, disponeras och isoleras mot omgivningen så att bullerexponeringen</p>	<p>143 § Arbetsplatser ska ha en ljudmiljö som är lämplig med hänsyn till</p> <ol style="list-style-type: none">1. den verksamhet som bedrivs, och2. arbetstagarnas förutsättningar.

<p>reduceras till lägsta praktiskt möjliga nivå och så få som möjligt utsätts för buller.</p>	<p>Arbetsplatser ska vara utformade så att bullerexponeringen är reducerad till lägsta praktiskt möjliga ljudnivå, och så få som möjligt utsätts för buller. Hänsyn ska tas till alla förekommande bullerkällor.</p>
<p>33 § Installationer ska vara utförda och underhållas så att de alstrar och överför så lite buller som är praktiskt möjligt till arbetsplatser, arbetslokaler och personalutrymmen.</p>	<p>144 § Installationer ska vara utförda så att ljudnivån på arbetsplatser blir så låg som praktiskt möjligt, med avseende på bulleralstring och bulleröverföring.</p>
<p>34 § Vid ingångarna till lokaler, utrymmen eller andra platser där det finns risk för hörselskada, ska det finnas en väl synlig påbudsskylt med symbolen för "Hörselskydd måste användas".</p>	<p>Ingår inte i AFS 2020:1 Kravet finns i AFS 2005:16 om buller.</p>
<p>35 § Elektriska system ska utformas så att de inte orsakar skada eller ger upphov till ohälsa. Ständigvarande arbetsplatser ska normalt inte placeras i omedelbar närhet av elektriska anläggningar där höga strömstyrkor eller höga spänningar förekommer.</p> <p>Elektriska installationer ska utföras så att placeringen av uttag, kapslingen av material och liknande medger en god arbetsmiljö</p>	<p>145 § Elinstallationer ska vara utförda så att risk för brand, explosion eller elektrisk fara undanröjs. Uttag och andra elinstallationer ska vara placerade så att användningen medger god arbetsmiljö.</p>
<p>36 § Tappställen för varmt och kallt vatten ska finnas där det behövs för verksamheten. Det ska vara möjligt att tvätta händerna i anslutning till arbetsplatsen om verksamheten så kräver. Vid duschar ska varmvattenssystemet utformas så att risken för tillväxt och spridning av legionellabakterier förhindras.</p> <p>Dricksvatten ska tillhandahållas på ett hygieniskt sätt och inom ett avstånd som är rimligt med hänsyn till verksamhetens art. Tappställen med icke drickbart vatten ska vara tydligt märkta så att de inte förväxlas med tappställen för dricksvatten.</p> <p>Vid arbetsplats där det finns särskilt stor risk för brännskador ska det finnas tillgång till kallt rinnande vatten på kort avstånd.</p> <p>Golv som behöver spolras eller av andra skäl behöver avrinning ska normalt ha golvbrunn och lämplig lutning mot denna. Om det behövs ska det finnas golvgröp eller golvränna med brunn. Golvbrunnar ska vara åtkomliga för rensning.</p> <p>Över golvgröpar och större golvrännor där gångtrafik förekommer ska det finnas halksäkra golvgaller som är lätta att lyfta upp. De ska vara utformade så att de inte ger återstänk när stora</p>	<p>75 § Det ska finnas tillräckligt många toaletter och tvättställ. De ska normalt ligga i närheten av</p> <ol style="list-style-type: none">1. platsen där arbete utförs,2. pausutrymmen,3. omklädningsrum, samt4. duschutrymmen och tvättutrymmen. <p>139 § Tappställen för vatten som inte är drickbart ska vara tydligt skyltade enligt bilaga 3, så att de inte förväxlas med tappställen för dricksvatten.</p> <p>140 § Vid duschar, och andra aerosolskapande installationer, ska varmvattenssystemet vara utformat och tempererat så att risken för tillväxt och spridning av legionellabakterier förhindras.</p> <p>141 § Golv, som behöver spolras eller av andra skäl behöver avrinning, ska normalt ha golvbrunn och lutning mot denna. Om det behövs ska det finnas golvgröp eller golvränna med brunn. Golvbrunnar ska vara åtkomliga för rensning.</p> <p>142 § Över golvgröpar, och större golvrännor där gångtrafik förekommer, ska det finnas halksäkra golvgaller som är lätta att lyfta upp. Om det finns behov av att tömma ut stora mängder vätska, ska de vara utformade så att de inte ger återstänk. De redskap som behövs för att lyfta golvgaller ska finnas lätt åtkomliga.</p>

<p>mängder vätska töms ut.</p> <p>Redskap för att lyfta golvgaller ska finnas lätt tillgängliga.</p>	<p>158 § Vid arbetsplatser, där det finns särskilt stor risk för brännskador, ska det i anslutning till arbetsplatsen finnas tillgång till tempererat vatten i tillräcklig omfattning.</p>
<p>37 § Rörledningar och andra installationer ska vara placerade och utförda så att risken för kyl- och brännskador undviks. Kalla och heta ytor ska, om det behövs för att förhindra risk för skada, vara isolerade eller ha skydd mot oavsiktlig beröring.</p>	<p>157 § Kalla eller heta ytor och installationer ska vara placerade och utformade så att köldskador eller brännskador undviks. De ska vara isolerade eller ha skydd mot oavsiktlig beröring, om det behövs för att förhindra skada.</p>
<p>38 § Inredning och utrustning ska väljas med hänsyn till de arbetandes olika förutsättningar och de krav arbetsuppgifterna ställer. Den som i huvudsak arbetar stående eller gående ska ha möjlighet att sätta sig.</p> <p>39 § Risker för ohälsa och olycksfall ska beaktas vid val och placering av inredning och utrustning.</p>	<p>47 § Inredning och utrustning ska väljas, utformas och placeras med hänsyn till arbetstagarnas olika förutsättningar och de krav som arbetsuppgifterna ställer. Den ska kunna användas utan risk för ohälsa och olycksfall. Den som i huvudsak arbetar stående eller gående ska ha möjlighet att sätta sig.</p>
<p>40 § Golv ska vara fasta och stabila och ha en för verksamheten lämplig svikt. De får inte ha farliga eller olämpliga upphöjningar, hål eller lutningar. Kalla och heta ytor på golv och väggar ska vid behov isoleras.</p>	<p>35 § Golv ska</p> <ol style="list-style-type: none">1. vara fasta och stabila,2. ha en för verksamheten lämplig svikt,3. utformas så att halkrisken är liten, och4. inte ha upphöjningar, hål eller lutningar som medför risk för ohälsa eller olycksfall. <p>157 § Kalla eller heta ytor och installationer ska vara placerade och utformade så att köldskador eller brännskador undviks. De ska vara isolerade eller ha skydd mot oavsiktlig beröring, om det behövs för att förhindra skada.</p>
<p>41 § I lokaler med arbetsplatser och personalutrymmen där särskild fara uppstår om personer eller föremål laddas upp elektrostatiskt ska golvbeläggnen, där det behövs, vara utförd av material som leder bort statisk elektricitet.</p>	<p>36 § På arbetsplatser där statisk elektricitet kan innebära en risk ska golv-material, inredning och utrustning väljas så att elektrisk uppladdning motverkas, om inte andra åtgärder vidtas för att motverka detta.</p>
<p>42 § Ytskikten på golv, väggar och innertak ska kunna förnyas. Golv, väggar och innertak ska utan svårighet kunna rengöras i den omfattning och på det sätt som verksamheten kräver.</p>	<p>27 § Arbetsplatser ska vara placerade och utformade så att inredning, installationer, utrustning och ytskikt kan underhållas och förnyas i tillräcklig omfattning under byggnadsverkets brukstid.</p>
<p>43 § Fönster och lanterniner ska vid behov ha anordningar eller vara utförda så att solinstrålning kan avskärmas.</p>	<p>39 § Fönster, takfönster och genomsynliga innerväggar ska vid behov ha anordningar eller utförande som medger avskärmning av solinstrålning.</p>

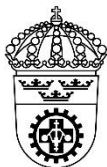
<p>44 § Fönster som är öppningsbara ska kunna manövreras på ett säkert sätt. De får i uppställt läge inte medföra särskild risk för olycksfall.</p>	<p>§ Öppningsbara fönster ska kunna manövreras på ett säkert sätt. De får inte medföra särskild risk för olycksfall i uppställt läge.</p>
<p>45 § Fönster och andra glasytor ska vara utförda på ett sådant sätt eller ha sådana anordningar att de kan rengöras på ett säkert och ergonomiskt lämpligt sätt.</p>	<p>27 § Arbetsplatser ska vara placerade och utformade så att inredning, installationer, utrustning och ytskikt kan underhållas och förnyas i tillräcklig omfattning under byggnadsverkets brukstid.</p>
<p>46 § Dörrar och portar ska vara lämpligt anordnade vad gäller antal, placering, storlek och utförande.</p>	<p>40 § Det ska finnas dörrar och portar</p> <ol style="list-style-type: none">1. i det antal,2. med den placering,3. med de mått, och4. med det utförande <p>som arbetstagarnas förutsättningar och verksamheten kräver.</p> <p>43 § Dörrar och portar ska vara placerade och utformade så att risken för sammanstötning och klämning minimeras.</p>
<p>47 § Pendeldörrar och pendelportar ska vara genomsiktliga eller ha en lämpligt placerad och utformad siktruta utifrån risken för sammanstötningar.</p>	<p>41 § Pendeldörrar och pendelportar ska vara utformade så att det är enkelt att se igenom dem, för att minska risken för sammanstötningar.</p>
<p>48 § Portar som öppnas genom att höjas ska vara säkrade så att de inte faller eller stängs oavsiktligt. De ska vara lätta att öppna även inifrån.</p> <p>Skjutdörrar och skjutportar ska vara säkrade så att de inte spårar ur och välter.</p>	<p>42 § Dörrar och portar, som öppnas genom att höjas, ska vara säkrade mot oavsiktlig stängning. Skjutdörrar, skjutportar och vikkväggar ska vara säkrade mot att spåra ur och välta.</p>
<p>49 § Dörr för gående ska finnas i omedelbar närhet av varje port som är avsedd för fordonstrafik, om det inte är riskfritt för gående att passera genom porten. Sådana dörrar för gående ska vara tydligt markerade och får inte blockeras.</p>	<p>33 § I omedelbar närhet av varje port, som är avsedd för fordonstrafik, ska det finnas en dörr för gående, om det inte är riskfritt för gående att passera genom porten. Sådana dörrar ska vara tydligt markerade och får inte blockeras.</p>
<p>50 § På båda sidor om portar ska det finnas avvisare eller räcken till skydd för de gående om det behövs på grund av trafiken.</p>	<p>28 § Förbindelseleder ska vara utformade och dimensionerade så att arbets-tagarna kan förflytta sig utan risk för olycksfall eller ohälsa. Om det finns risk för sammanstötning, eller om fasta arbetsplatser ligger i anslutning till förbindelseled för fordons- och trucktrafik, ska det finnas ett tillräckligt säkerhetsavstånd eller en avskiljande barriär.</p>
<p>51 § Transportvägar för tyngre transporter ska normalt vara utformade så att de medger transporter på hjul.</p>	<p>30 § Förbindelseleder för tyngre eller otympliga transporter ska vara utformade så att tung manuell hantering kan undvikas. Det ska vara möjligt att vid behov tillfälligt ställa upp dörrar i</p>

	förbindelseleder vid leveranser. Möjligheten får inte medföra risk för spridning av brand.
52 § Transporter mellan olika plan ska kunna ske med hiss eller annan lämplig lyftanordning om de är så tunga eller förekommer så ofta att manuella lyft, bärande eller annan manuell hantering medför risk för ohälsa genom olämplig belastning eller risk för olycksfall.	34 § Transporter av gods mellan olika plan ska kunna ske med hiss eller annan passande lyftanordning, om transporterna är så tunga eller förekommer så ofta att <ol style="list-style-type: none">1. manuella lyft,2. bärande, eller3. annan manuell hantering medför risk för ohälsa eller olycksfall, genom hälsofarliga eller onödigt tröttande belastningar.
53 § Förbindelseleder för gångtrafik eller gods ska dimensioneras efter antalet arbetstagare och verksamhetens art. 54 § Om både fordons- och gångtrafik förekommer på förbindelselederna ska det finnas ett tillräckligt säkerhetsavstånd mellan gående och fordonstrafik. Ett tillräckligt stort fritt utrymme ska finnas mellan vägen för fordonstrafik och dörrar, portar, övergångsställen, korridorer och trappor så att fara för gående undviks. Vid hörn ska gångtrafik vara avskild från fordonstrafiken. Där det behövs ska det finnas en trafikspegel.	28 § Förbindelseleder ska vara utformade och dimensionerade så att arbets-tagarna kan förflytta sig utan risk för olycksfall eller ohälsa. Om det finns risk för sammanstötning, eller om fasta arbetsplatser ligger i anslutning till förbindelseled för fordons- och trucktrafik, ska det finnas ett tillräckligt säkerhetsavstånd eller en avskiljande barriär.
55 § För att skydda dem som arbetar ska förbindelselederna vara tydligt markerade där det behövs.	32 § Förbindelselederna ska, där det behövs, vara tydligt markerade.
56 § Enstaka trappsteg liksom trösklar i korridorer och gångar ska normalt inte förekomma.	29 § Trösklar och enstaka trappsteg i förbindelseleder ska undvikas.
57 § Trappor ska vara betryggande ur skyddssynpunkt och dimensionerade efter antalet som arbetar och verksamhetens art.	44 § Antalet trappor och deras utformning ska anpassas efter antal användare och arbetets art. Trappor ska vara säkra att använda. De ska normalt ha ledstänger och vara utförda så att halkrisken minimeras.
58 § Mellan en dörr och en nedåtgående trappa eller ett enstaka trappsteg ska det finnas ett trapplan som är tillräckligt stort utifrån risken för fall.	45 § Mellan en dörr och en nedåtgående trappa, eller ett enstaka trappsteg, ska det finnas ett trapplan, som är tillräckligt stort med hänsyn till risken för fall.
59 § För tillträde till plattformar, balkonger och liknande utrymmen ska det finnas en fast uppstigningsanordning. I första hand ska en trappa väljas. En fast steg som är högre än 6 m ska ha skydd som hindrar fall.	46 § För tillträde till plattformar, serviceutrymmen och liknande utrymmen som används vid mer än enstaka tillfällen, ska det finnas en trappa. För utrymmen som endast används vid enstaka tillfällen, och när båda händerna är fria att använda för förflyttningen,

	<p>ska det antingen finnas en trappa eller en stege säkrad mot fall.</p> <p>149 § En fast stege som är högre än 6 meter ska ha skydd som hindrar fall.</p>
<p>60 § Till arbetsplatser och arbetslokaler ska det när det behövs finnas varumottag. Dessa ska vara så placerade och anordnade och hållas i sådant skick att varorna kan hanteras på ett för kroppen skonsamt sätt för dem som levererar och tar emot varor.</p> <p>Vid varumottag ska det finnas tillräckligt med uppställningsplats för gods och lastbärare. Där det behövs ska det finnas en lastkaj.</p>	<p>51 § Till arbetsplatser ska det, när det behövs, finnas ett eller flera varumottag. Varumottagen ska vara utformade för verksamhetens krav, arbetets art, omfattning och den utrustning som används.</p> <p>En verksamhet med lastning och lossning av en stor mängd gods ska normalt ha ett varumottag med lastkaj.</p>
<p>61 § Lastkajer ska vara placerade och utformade så att angränsande trafik och gångtrafik inte utsätts för fara.</p>	<p>52 § Om varumottaget har angöringsplatser för fordon, ska angöringsplatserna vara placerade och utformade så att sammanstötningar, mellan fordon och mellan fordon och gående, förhindras.</p>
<p>62 § Lastkajer ska ha tillräckligt utrymme för arbete och gods och vara avpassade till arbetets art, omfattning och utrustning. De ska ha minst en tillträdesled från marken, normalt en trappa med ledstång.</p> <p>Vid kanter, där det finns risk för att fordon störtar ned, ska lastkajer ha avkörningsskydd om sådana inte hindrar hanteringen av gods. Avkörningsskyddens höjd ska vara minst 0,3 meter. Skydden ska vara varningsmarkerade och så utförda att de hindrar nedstörtning av fordon som oavsiktligt körs eller glider mot dem.</p>	<p>51 § Till arbetsplatser ska det, när det behövs, finnas ett eller flera varumottag. Varumottagen ska vara utformade för verksamhetens krav, arbetets art, omfattning och den utrustning som används.</p> <p>En verksamhet med lastning och lossning av en stor mängd gods ska normalt ha ett varumottag med lastkaj.</p> <p>53 § Lastkajer ska ha minst en tillträdesled från marken, normalt en trappa.</p> <p>150 § Om det är möjligt från godshanteringssynpunkt ska det finnas avkörningsskydd vid kanter där det finns risk för att fordon störtar ned. Avkörningsskydden ska vara</p> <ol style="list-style-type: none">1. minst 0,3 meter höga,2. varningsmarkerade, och3. utförda så att de hindrar att fordon störtar ned om de körs eller glider mot skydden oavsiktligt.
<p>63 § Lastkajer utomhus intill en byggnad ska normalt ha tak som skyddar mot nederbörd och snöras. Lastkajer ska där det behövs ha lämplig lutning så att vatten kan rinna av.</p>	<p>54 § Varumottag utomhus, som används mer än tillfälligt, ska normalt ha tak som skyddar mot nederbörd och snöras.</p>
<p>64 § Om en lastkaj finns inomhus ska det när det behövs finnas en anordning som för bort avgaser från fordon.</p>	<p>117 § Där föroreningskällan så kräver ska det finnas processventilation. Den ska vara</p> <ol style="list-style-type: none">1. effektiv,2. utformad efter hur farlig luftföroreningen är, och

	<p>3. fast installerad vid arbetsplatser där processventilation behövs mer än tillfälligt, och där arbetet så medger. I annat fall ska mobilt utsug användas.</p>
<p>65 § Öppningar i golv ska så långt som möjligt undvikas. Där det ändå måste finnas en öppning i golvet ska denna inte vara placerad framför dörrar och portar, i gångar eller transportvägar och nära platser där någon vistas under arbetet.</p> <p>66 § Lastöppningar i väggar får inte placeras ovanför en dörr eller en port eller ett oskyddat fönster om det finns risk för att gods faller ned.</p>	<p>147 § Arbetsplatser ska vara utformade så att risken för fall</p> <ol style="list-style-type: none">1. till lägre nivå,2. från samma nivå genom att man halkar eller snubblar, och3. till bassänger, kar och liknande anordningar, vars innehåll innebär särskild fara, <p>minimeras.</p> <p>153 § Arbetsplatser ska vara utformade så att föremål inte kan falla ned och skada arbetstagare.</p>
<p>67 § Lastöppningar i väggar ska ha ändamålsenliga skyddsanordningar mot fall och ras. Ytterdörrar och portar ska, om det behövs, ha skyddstak mot snöras och nedfallande istappar.</p> <p>Plattformer, avsatser, trappor, balkonger, förbindelsebryggor och liknande ska ha skydd mot fall. Trappor ska normalt ha räcken och ledstänger.</p> <p>Öppningar i golv ska ha skyddsräcken, lucka, skyddstäckning eller motsvarande skyddsanordning mot fall.</p> <p>Takytor med låg bärlighet och som kan beträdas, såsom glas- och plastytor, ska normalt ha skyddsräcken.</p>	<p>148 § Plattformer, avsatser, trappor, balkonger, förbindelsebryggor, ramper, öppna bassänger eller kar, större nivåskillnader och liknande, samt öppningar i golv och väggar, ska normalt ha skyddsräcke, om de inte avgränsas av väggar. Det ska finnas skydd som hindrar att man oavsiktligt beträder ytor med låg bärlighet, såsom glas- och plastytor.</p> <p>44 § Antalet trappor och deras utformning ska anpassas efter antal användare och arbetets art. Trappor ska vara säkra att använda. De ska normalt ha ledstänger och vara utförda så att halkrisken minimeras.</p> <p>154 § Ytterdörrar och portar ska normalt ha skydd mot snöras och fallande istappar.</p>
<p>68 § Öppna bassänger, kar och liknande anordningar som innehåller ett farligt ämne eller på annat sätt innebär särskild fara och vars överkant ligger mindre än 0,8 m över golvnivån ska omges med ett skyddsräcke eller ha skyddstäckning.</p>	<p>147 § Arbetsplatser ska vara utformade så att risken för fall</p> <ol style="list-style-type: none">1. till lägre nivå,2. från samma nivå genom att man halkar eller snubblar, och3. till bassänger, kar och liknande anordningar, vars innehåll innebär särskild fara, <p>minimeras.</p> <p>148 § Plattformer, avsatser, trappor, balkonger, förbindelsebryggor, ramper, öppna bassänger eller kar, större nivåskillnader och liknande, samt öppningar i golv och väggar, ska normalt ha skyddsräcke, om de inte avgränsas av väggar. Det ska finnas skydd som hindrar att man oavsiktligt beträder ytor med låg bärlighet, såsom glas- och plastytor.</p>

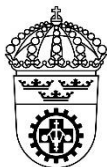
<p>69 § Ett skyddsräcke ska utformas så att det begränsar fallrisken. Det ska vara utfört så att det hindrar fall över, genom eller under räcket.</p> <p>Ett räcke ska i regel vara fast. Om det är löstagbart, fällbart eller vridbart ska det lätt kunna återföras i skyddsläge och säkras.</p> <p>Ett skyddsräcke ska vara dimensionerat för den belastning det kan antas bli utsatt för.</p>	<p>151 § Ett skyddsräcke ska vara utformat så att det begränsar risken att falla över, genom eller under räcket och, när det behövs, inte går att klättra på.</p> <p>152 § Ett skyddsräcke ska vara dimensionerat så att det håller för den belastning som det kan bli utsatt för. Räcket ska normalt vara fast. Om man kan ta loss, fälla eller vrida räcket, ska det lätt kunna återföras till skyddsläget och säkras.</p>
<p>70 § Nödbelysning av tillräcklig styrka ska finnas i sådana arbets- och förvaringslokaler där de som arbetar är speciellt utsatta för risker i händelse av fel på den ordinarie belysningen.</p>	<p>138 § Nödbelysning av tillräcklig styrka ska finnas på sådana arbetsplatser där de som arbetar är speciellt utsatta för risker i händelse av fel på den ordinarie belysningen.</p>
<p>71 § Skydd mot instängning ska finnas i arbets- och förvaringslokaler där de som arbetar är speciellt utsatta för risker om de blir instängda.</p> <p>Dörrar till kyl- och frysrum ska kunna öppnas inifrån. Vid dörrar till kyl- eller frysrum där temperaturen är under -5 °C ska det finnas en tillförlitlig, inifrån lätt åtkomlig och synlig ljus- och signalanordning. Den ska vara placerad ca 0,5 m över golv, och kunna användas för att ge signal till ett ställe varifrån hjälp kan erhållas. Den ska vara märkt "Nödsignal".</p>	<p>159 § Skydd mot instängning ska finnas i lokaler där de som arbetar är speciellt utsatta för risker vid instängning. När instängning innebär en allvarlig hälsorisk, ska det finnas en ljus- och ljudsignalanordning som är</p> <ol style="list-style-type: none">1. tillförlitlig,2. inifrån lätt åtkomlig, och3. synlig. <p>Den ska vara placerad cirka 0,5 meter över golv. Signalerna ska nå en plats där de säkert kan uppmärksammas. Signalanordningen ska vara märkt "Nödsignal".</p> <p>Dörrar till kyl- och frysrum ska enkelt kunna öppnas inifrån.</p>
<p>72 § Glasytor i dörrar, fönster och väggar ska antingen ha lämpligt skydd eller vara så utförda och ha sådan hållfasthet att skärskador kan undvikas.</p> <p>Genomsynliga dörrar, portar och väggpartier ska, där det behövs, vara markerade så att de är lätta att upptäcka och så att sammanstötning undviks.</p>	<p>155 § Genomsynliga dörrar, portar och väggpartier ska, där det behövs, vara tydligt markerade så att de är lätta att upptäcka.</p> <p>156 § Om det finns risk för att arbetstagarna kommer i kontakt med glasytor på ett sådant sätt att de kan splittras, ska glasytorna antingen förses med skydd eller vara så utförda att skärskador undviks.</p>
<p>73 § En lättåtkomlig nöddusch ska finnas vid verksamheter där det finns risk att bli översköld av ämnen som kan skada huden eller lätt tas upp genom denna samt där det finns risk för brand i kläderna.</p> <p>En lättåtkomlig ögonspolningsanordning ska finnas vid verksamheter där det finns risk för stänk av ämnen som kan skada ögonen. Ögonspolningsanordningen ska normalt vara fast ansluten och kunna ge tempererat vatten.</p>	<p>161 § En lättåtkomlig nöddusch ska finnas i direkt anslutning till verksamheter där det finns risk för</p> <ol style="list-style-type: none">1. översköljning av ämnen som kan skada huden eller lätt tas upp genom denna,2. brand i kläderna,3. brand i hår eller skägg, eller4. brännskada. <p>Vägen till nödduschen får inte vara blockerad. Nödduschen ska vara lätt att utlösa både av stående och krypande person, och den ska ge tillräckligt med vatten för att hindra skada eller</p>

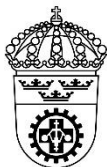
	<p>fortsatt skadeutveckling. Vattnet ska normalt vara tempererat.</p> <p>162 § Där det finns risk för att partiklar eller ämnen kan stänka eller på annat sätt komma in i ögonen och ge ögonskador, ska det finnas en lättåtkomlig ögon-spolningsanordning. Den ska normalt vara fast installerad.</p> <p>Vid behov ska det finnas kompletterande utrustning med ögonspolningsvätska i omedelbar närhet av den plats där arbetet utförs. Spolvätskan ska vara tempererad, och finnas i den mängd som risken kräver.</p> <p>Vägen till ögonspolningsanordningen får inte vara blockerad.</p>
<p>74 § Varselmärkning ska användas då risker inte kan undvikas eller begränsas tillräckligt mycket genom allmänna tekniska eller arbetsorganisatoriska skyddsåtgärder.</p> <p>Riskområden ska alltid vara tydligt markerade.</p>	<p>164 § Arbetsgivaren ska se till att det på arbetsplatser, i tillräcklig omfattning, finns skyltar, märkning och signaler, enligt kraven i dessa föreskrifter med bilagorna 2-9. Skyltar, märkning och signaler ska användas då riskerna inte kan undvikas eller begränsas tillräckligt mycket genom andra åtgärder.</p> <p>Områden där särskild risk finns, ska alltid vara tydligt markerade.</p>
<p>75 § Det ska finnas sådana möjligheter till utrymning som är betingade av byggnadens, lokalens, arbetsplatsens och verksamhetens art.</p> <p>I händelse av fara ska alla arbetsplatser och personalutrymmen kunna utrymmas innan kritiska förhållanden uppstår.</p> <p>Antalet utrymningsvägar samt deras fördelning och kapacitet ska vara avpassade efter arbetsplatsernas användning, utrustning och storlek och efter det största antal människor lokalen är avsedd för. I regel ska det finnas minst två av varandra oberoende utrymningsvägar.</p> <p>Utrymningsvägar ska så direkt som möjligt leda ut i det fria eller till annan säker flyktplats.</p>	<p>89 § Alla arbetstagare, oavsett funktionsförmåga, ska kunna utrymma arbetsplatsen, på ett snabbt och säkert sätt i händelse av fara.</p> <p>Om egenutrymning inte är möjlig för alla, ska arbetsgivaren se till att alla arbetstagare ändå kan ta sig till en säker plats innan kritiska förhållanden uppstår.</p> <p>92 § Antalet utrymningsvägar, samt deras fördelning och kapacitet, ska vara avpassade efter</p> <ol style="list-style-type: none">1. arbetsplatsens användning,2. arbetsplatsens storlek,3. den inredning och utrustning som förekommer på arbetsplatsen,4. det största antal människor arbetsplatsen är avsedd för, och5. arbetstagarnas förutsättningar att använda utrymningsvägarna. <p>Det ska normalt finnas minst två av varandra oberoende utrymningsvägar.</p> <p>93 § Utrymningsvägar, samt vägar och dörrar till utrymningsvägar, ska hållas fria från hinder så att de när som helst är fullt användbara. De ska, så direkt som möjligt, leda ut i det fria eller till annan säker plats.</p>

	<p>Inredning får inte bidra till rökutveckling eller brandspridning inom utrymningsvägarna. Lättantändligt material får inte förvaras i utrymningsvägarna.</p>
<p>76 § Utrymningsvägar samt vägar och dörrar till utrymningsvägar ska vara lätt tillgängliga och hållas fria från hinder.</p> <p>Vid placering av tekniska anordningar, inredning och material ska utrymningsvägarnas tillgänglighet beaktas.</p>	<p>93 § Utrymningsvägar, samt vägar och dörrar till utrymningsvägar, ska hållas fria från hinder så att de när som helst är fullt användbara. De ska, så direkt som möjligt, leda ut i det fria eller till annan säker plats.</p> <p>Inredning får inte bidra till rökutveckling eller brandspridning inom utrymningsvägarna. Lättantändligt material får inte förvaras i utrymningsvägarna.</p>
<p>77 § Dörrar och grindar för utrymning ska normalt vara utåtgående i utrymningsriktningen.</p> <p>Skjutdörrar och roterdörrar som enbart är avsedda för utrymning är inte tillåtna.</p> <p>Dörrar till eller i en utrymningsväg ska vara lätta att öppna. De får inte vara så låsta eller reglade att utrymning försvåras.</p>	<p>94 § Dörrar och grindar för utrymning ska normalt vara utåtgående i utrymningsriktningen. Skjutdörrar och roterdörrar som enbart är avsedda för utrymning är inte tillåtna.</p> <p>95 § Dörrar som behöver passeras vid utrymning ska vara lätta att öppna för dem som behöver använda dem. De får inte vara låsta eller reglade på sådant sätt att utrymning försvåras.</p>
<p>78 § På arbetsplatser som annars skulle vara mycket svåra att utrymma, ska särskilda åtgärder vidtas som säkerställer möjligheterna till utrymning.</p>	<p>89 § Alla arbetstagare, oavsett funktionsförmåga, ska kunna utrymma arbetsplatsen, på ett snabbt och säkert sätt i händelse av fara.</p> <p>Om egenutrymning inte är möjlig för alla, ska arbetsgivaren se till att alla arbetstagare ändå kan ta sig till en säker plats innan kritiska förhållanden uppstår.</p> <p>90 § Arbetsgivaren ska se till att det finns rutiner för att alla arbetstagare ska kunna utrymma arbetsplatsen. Utrymningsövningar ska normalt genomföras så att arbetstagarna har aktuell kunskap om hur utrymningen ska ske.</p>
<p>79 § Utrymningsvägar som kräver belysning för att en säker utrymning ska vara möjlig ska ha nödbelysning som lyser upp dem tillräckligt vid strömavbrott.</p>	<p>96 § Utrymningsvägar ska ha belysning som fungerar med tillfredsställande säkerhet.</p> <p>En utrymningsväg där det krävs belysning för att utrymningen ska vara säker ska ha tillräcklig nödbelysning för utrymning, om det är fel på den ordinarie belysningen.</p>
<p>80 § Skyltar och andra vägledande markeringar för utrymning ska finnas, om det inte är uppenbart att de inte behövs. Om det behövs ska vägledande markeringar vara belysta eller genomlysta.</p> <p>Skyltar och andra markeringar ska placeras på lämpliga ställen och ha ett varaktigt utförande.</p>	<p>97 § Utrymningsvägar, samt vägar och dörrar till utrymningsvägar, ska normalt vara skyltade eller ha andra vägledande markeringar.</p> <p>98 § Skyltar och andra vägledande markeringar ska vara placerade på väl synliga ställen och ha ett varaktigt utförande. När det behövs ska de</p>

	vara belysta eller genomlysta. Skyltarna ska vara utförda enligt bilagorna 2 och 3.
81 § Utrymningsvägar ska vara markerade på golvet om det finns risk för att de annars kan bli blockerade. Detsamma gäller för vägar till utrymningsvägar.	93 § Utrymningsvägar, samt vägar och dörrar till utrymningsvägar, ska hållas fria från hinder så att de när som helst är fullt användbara. De ska, så direkt som möjligt, leda ut i det fria eller till annan säker plats. Inredning får inte bidra till rökutveckling eller brandspridning inom utrymningsvägarna. Lättantändligt material får inte förvaras i utrymningsvägarna. 97 § Utrymningsvägar, samt vägar och dörrar till utrymningsvägar, ska normalt vara skyltade eller ha andra vägledande markeringar.
82 § Platser för brandsläckningsutrustning som inte är automatisk ska markeras med skyltar på lämpliga ställen.	106 § Släckutrustning och släcksystem som inte är automatiska ska vara lätta att komma åt och använda, samt markeras med skyltar på väl synliga ställen.
83 § För byggnader och andra anläggningar med arbetsplatser och arbetslokaler där brand, utströmmande gas, syrebrist eller liknande innebär risk för olycksfall eller akut ohälsa ska det finnas detektorer och larmanordningar i den omfattning som är nödvändig med hänsyn till byggnadsverkets storlek och användning. Hänsyn ska även tas till den utrustning som finns där, liksom till de fysikaliska och kemiska egenskaperna hos förekommande ämnen och produkter, arbetsplatsernas läge och det största antal människor som lokalen eller området är avsett för. En larmanordning behövs dock inte där riskerna för olycksfall eller akut ohälsa är små eller där en larmanordning av annan anledning uppenbarligen inte är nödvändig för personalens säkerhet och hälsa.	99 § För att förebygga olycksfall och akut ohälsa på grund av brand, gas-utströmning, syrebrist eller liknande ska det finnas detektorer och larmanordningar i den omfattning som är nödvändig. Vid bedömningen av vad som är nödvändig omfattning ska hänsyn tas till <ol style="list-style-type: none">1. arbetsplatsens storlek, läge och användning,2. de fysikaliska och kemiska egenskaperna hos de material, ämnen och produkter samt den utrustning som förekommer, och3. det antal människor som arbetsplatsen är avsedd för, och deras förutsättningar.
84 § Larmanordningar ska avge signaler som kan uppfattas av alla som berörs av faran. Processignaler eller andra förekommande signaler ska ha sådan karaktär att de inte förväxlas med en larmsignal.	101 § Larmanordningar ska avge signaler som kan uppfattas av alla arbetstagare som berörs av faran. Signalerna ska inte kunna förväxlas med processignaler eller andra signaler som förekommer på arbetsplatsen.
85 § Larmsignaler ska kunna utlösas manuellt. Om det behövs ska det finnas en anordning som automatiskt utlöser en larmsignal vid brand, utströmmande gas, syrebrist eller liknande.	100 § Larm ska kunna utlösas manuellt vid fara. Om det behövs ska det finnas en anordning som automatiskt utlöser larmet vid brand, gasutströmning, syrebrist eller liknande.
86 § Larmanordningar ska underhållas väl och kontrolleras minst en gång per kvartal.	102 § Arbetsgivaren ska se till att installationer för utrymning underhålls och kontrolleras

	regelbundet. Kontrollen ska dokumenteras och arbetsgivaren ska ha tillgång till dokumentationen.
<p>87 § Särskilda åtgärder ska vidtas för att underlätta utrymning i byggnader och andra anläggningar med arbetsplatser och arbetslokaler där en brand kan få en så snabb spridning eller medföra en sådan snabb rökutveckling att utrymning väsentligt försvåras. Om det behövs ska en automatisk brandsläckningsanordning installeras.</p> <p>Brandsläckningsutrustning som inte är automatisk ska vara lätt att komma åt och använda.</p>	<p>105 § Särskilda åtgärder ska vidtas för att underlätta utrymning i byggnader och andra anläggningar, där en brand kan</p> <ol style="list-style-type: none">1. få en så snabb spridning, eller2. medföra en sådan snabb rökutveckling, att utrymning väsentligt försvåras. <p>Om det behövs ska det finnas automatiskt släcksystem.</p> <p>106 § Släckutrustning och släcksystem som inte är automatiska ska vara lätta att komma åt och använda, samt markeras med skyltar på väl synliga ställen.</p>
<p>88 § I utrymmen där utlöst släckmedel från en automatisk släckningsanordning innebär risk för kvävning eller ohälsa för personalen, ska särskilda åtgärder vidtas som skyddar mot sådana risker.</p>	<p>107 § I utrymmen där utlöst släckmedel från automatiskt släcksystem innebär risk för kvävning eller ohälsa för arbetstagarna ska särskilda åtgärder vidtas för att skydda mot sådana risker. Utlösningen ska då ske med viss fördröjning efter larmet, så att utrymning kan ske innan akut risk för skador uppstår.</p>
<p>89 § I byggnader och andra anläggningar ska det, i den omfattning som behövs och på lämpligt belägna platser, finnas anslag med utrymningsplan. Planen ska visa utrymningsvägar, ange hur räddningstjänsten och annan erforderlig hjälpinsats larmas och, när detta är aktuellt, visa var manuella larmutlösningssdon och larmtelefon är placerade samt ange plats för återsamling.</p> <p>Utrymningsplaner behövs dock inte för arbetsställen vars storlek, läge och överskådlighet är sådan att en utrymningsplan uppenbarligen saknar betydelse för personalens säkerhet vid en utrymning.</p>	<p>108 § På arbetsplatser ska det, i den omfattning som behövs och på platser som är väl synliga och lätta att upptäcka, finnas anslag med utrymningsplan. Utrymningsplaner behövs dock inte för arbetsplatser vars storlek, läge och överskådlighet är sådan att en utrymningsplan saknar betydelse för arbetstagarnas säkerhet vid en utrymning.</p> <p>109 § Utrymningsplanen ska</p> <ol style="list-style-type: none">1. visa alla utrymningsvägar, inklusive tillfälliga utrymningsplatser,2. visa plats för återsamling,3. ange hur räddningstjänst och annan nödvändig hjälpinsats larmas, och4. när detta är aktuellt, visa placering av handbrandsläckare, manuella larmutlösningssdon och larmtelefon. <p>Om alla utrymningsvägar inte är tillgängliga för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska det framgå av utrymningsplanen vilka utrymningsvägar de kan använda.</p> <p>Utrymningsplanen får också innehålla annan information, om det inte försvårar läsningen.</p>

<p>90 § Antalet personalutrymmen samt deras placering, storlek och inredning ska vara anpassat till</p> <ol style="list-style-type: none">arbetets natur och varaktighet,det antal arbetstagare som regelbundet sysselsätts på arbetsstället och som normalt kan beräknas använda utrymmena samtidigt samtarbetstagarnas fördelning på kön.	<p>57 § Antalet personalutrymmen, samt deras placering, storlek och inredning, ska vara anpassat till</p> <ol style="list-style-type: none">arbetets art och varaktighet,det antal arbetstagare som normalt kan beräknas använda utrymmena samtidigt, ocharbetstagarnas funktionsförmåga. <p>Personalutrymmen ska vara lättåtkomliga.</p>
<p>91 § I personalutrymmen får det inte finnas inredning eller föremål som påtagligt försämrar utrymmets funktion. Ett personalutrymme får inte användas för verksamhet som försämrar användbarheten som personalutrymme.</p>	<p>58 § Ett personalutrymme får inte användas för verksamhet eller förvaring som försämrar användbarheten som personalutrymme.</p>
<p>92 § Arbetstagare som förvarar personliga värdesaker på arbetsstället ska ha tillgång till ett utrymme som har eller kan förses med lås.</p>	<p>60 § Det ska finnas utrymmen för personliga värdesaker. De ska ha eller kunna förses med lås.</p>
<p>93 § Arbetstagare ska ha tillgång till utrymmen för förvaring av privata kläder och, när det behövs, arbetskläder. Kläderna ska kunna förvaras så att de inte smutsas ned eller skadas och så att risken för stöld motverkas. Om arbetet är smutsande eller svett drivande ska det finnas skilda förvaringsplatser för privata kläder och arbetskläder.</p> <p>I eller i anslutning till omklädningsrum eller andra utrymmen för omklädning samt i andra klädutrymmen ska det finnas tillräcklig plats för klädförvaring för de arbetstagare som samtidigt behöver förvara sina kläder där.</p>	<p>59 § Det ska finnas utrymmen för förvaring av privata kläder. Kläderna ska kunna förvaras så att de inte smutsas ned eller skadas, och så att risken för stöld motverkas. Utrymmena ska räcka till för alla arbetstagare som samtidigt behöver använda dem. Om privata kläder förvaras i omklädningsrum ska de gå att låsa in.</p> <p>61 § I de fall som omklädning mellan privata kläder och arbetskläder måste ske på arbetsplatsen, ska utrymmen enligt 59 § finnas i anslutning till den plats där omklädning sker.</p> <p>62 § Om</p> <ol style="list-style-type: none">arbetet är smutsande eller svett drivande, ellerdet finns risk för ohälsa eller besvär genom att smitta, hälsofarligt ämne eller stark lukt överförs från arbetskläder eller skyddskläder, <p>ska de privata kläderna kunna förvaras så att smuts inte överförs från arbetskläder eller skyddskläder till privata kläder.</p>
<p>94 § Om det finns risk för ohälsa eller besvär genom att smitta, hälsofarligt ämne eller stark lukt överförs från arbetskläder eller skyddskläder till privata kläder ska privata kläder kunna förvaras åtskilda från arbetskläder och skyddskläder.</p> <p>Vid arbeten där utöver vanliga arbetskläder även särskilda skyddskläder används mot smitta</p>	<p>62 § Om</p> <ol style="list-style-type: none">arbetet är smutsande eller svett drivande, ellerdet finns risk för ohälsa eller besvär genom att smitta, hälsofarligt ämne eller stark lukt överförs från arbetskläder eller skyddskläder,

<p>eller annan hälsofara ska det finnas särskilda utrymmen för förvaring av dessa skyddskläder.</p>	<p>ska de privata kläderna kunna förvaras så att smuts inte överförs från arbetskläder eller skyddskläder till privata kläder.</p> <p>63 § Vid arbete där skyddskläder används ska det finnas lämpligt utrymme för förvaring av dessa.</p>
<p>95 § Arbetstagare som utför smutsande eller svett drivande arbete eller annat arbete där verksamheten kräver att ombyte sker på arbetsstället ska ha tillgång till omklädningsrum eller annat lämpligt utrymme för omklädning. Om det behövs ska det finnas skilda omklädningsrum för privata kläder och arbetskläder eller skyddskläder.</p>	<p>65 § Arbetstagare som</p> <ol style="list-style-type: none">1. utför smutsande eller svett drivande arbete, eller2. måste bära särskilda arbetskläder, <p>ska ha tillgång till omklädningsrum, eller annat lämpligt utrymme för omklädning på arbetsplatsen.</p> <p>68 § Om det behövs ska det finnas olika omklädningsrum för byte till och från privata kläder, respektive till och från arbetskläder eller skyddskläder.</p>
<p>96 § Omklädningsrum ska vara skilda för män och kvinnor om de behöver använda rummen samtidigt. Detta gäller dock inte omklädningsrum som avses i 95 §, om det av något kön finns endast en arbetstagare. I sådant fall ska det ändå ordnas en lämplig plats för ombyte och klädförvaring för den arbetstagaren.</p>	<p>67 § Omklädningsrum ska normalt vara skilda för män och kvinnor om de behöver använda dem samtidigt.</p>
<p>97 § I omklädningsrum ska det finnas tillräcklig plats för ombyte för det antal arbetstagare som hänvisas dit samtidigt.</p> <p>Det ska även finnas sittplatser för så många personer som normalt behöver sitta samtidigt. I eller nära omklädningsrum och andra klädutrymmen ska det finnas speglar i tillräckligt antal.</p>	<p>66 § I omklädningsrum ska det finnas tillräcklig plats för ombyte för de arbetstagare som hänvisas dit samtidigt. Det ska finnas sittplatser för så många personer som normalt behöver sitta samtidigt.</p>
<p>98 § Om arbetskläder eller skodon lätt kan bli våta under arbetet, ska det finnas möjlighet att torka dem i eller i närheten av klädutrymmet. När det behövs ska det i närheten av omklädningsrummen finnas utrustning för att spola stövlar.</p>	<p>64 § Det ska finnas möjlighet att torka arbetskläder, skyddskläder och skodon som blir våta under arbetet eller som rengjorts på grund av nedsmutsning i arbetet.</p> <p>74 § När det behövs ska det finnas utrustning för att spola av kläder eller skodon som blivit smutsiga i arbetet.</p>
<p>99 § På arbetsställen ska det finnas tvättplatser med tillräcklig mängd varmt och kallt vatten.</p>	<p>69 § I personalutrymmen ska det finnas tillräckligt många och lämpligt utformade tvättplatser.</p> <p>5 §</p> <p>Tvättplats En sammanfattande beteckning för dusch, tvättställ eller tvätträna med rinnande varmt och kallt vatten....</p>

<p>100 § På arbetsställen, där arbetet är smutsande eller svett drivande, ska det finnas tillgång till dusch. Om fler än fyra arbetstagare arbetar samtidigt med sådant arbete ska tvättplats och dusch finnas i ett särskilt tvätterum i anslutning till omklädningsrummen. Kravet på dusch gäller dock inte på arbetsställen där det med hänsyn till omständigheterna inte är rimligt att installera en sådan.</p> <p>På arbetsställen, där arbetet medför risk för smitta eller utförs med starkt luktande ämne, allergent ämne eller annat hälsofarligt ämne, ska det dock alltid finnas tillgång till dusch. Tvättplats och dusch ska vid sådant arbete finnas i ett särskilt tvätterum i anslutning till omklädningsrummen.</p> <p>Tvättplats och dusch ska vara skilda för män och kvinnor, om de behöver använda dessa utrymmen samtidigt.</p>	<p>70 § Om arbetet är svett drivande, eller smutsande, ska det normalt finnas dusch.</p> <p>71 § Om arbetet</p> <ol style="list-style-type: none">1. medför risk för smitta, eller2. utförs med starkt luktande ämnen, allergena ämnen eller andra hälsofarliga ämnen, <p>ska det alltid finnas tillgång till dusch. Duschen ska ligga i ett särskilt tvätterum i anslutning till omklädningsrummen.</p> <p>72 § Duschar ska vara skilda för män och kvinnor, om de behöver använda duscharna samtidigt. Tvättplatser ska vara åtskilda för män och kvinnor, om det behövs av anständighetsskäl.</p>
<p>101 § Antalet tvättplatser och duschar ska vara tillräckligt med hänsyn till arbetets art samt den tid som behövs för att tvätta sig. Vid tvättplatsen ska det finnas tillräckligt utrymme. Vid tvätt- och duschplatser ska det finnas rengöringsmedel och i erforderlig omfattning handdukar eller torkanordningar.</p>	<p>57 § Antalet personalutrymmen, samt deras placering, storlek och inredning, ska vara anpassat till</p> <ol style="list-style-type: none">1. arbetets art och varaktighet,2. det antal arbetstagare som normalt kan beräknas använda utrymmena samtidigt, och3. arbetstagarnas funktionsförmåga. <p>Personalutrymmen ska vara lättåtkomliga.</p> <p>69 § I personalutrymmen ska det finnas tillräckligt många och lämpligt utformade tvättplatser.</p> <p>5 §</p> <p>Tvättplats En sammanfattande beteckning för dusch, tvättställe eller tvätteräna med rinnande varmt och kallt vatten....</p>
<p>102 § På arbetsställen ska det finnas tillräckligt antal toaletter för de arbetstagare som arbetar samtidigt.</p>	<p>75 § Det ska finnas tillräckligt många toaletter och tvättställen. De ska normalt ligga i närheten av</p> <ol style="list-style-type: none">1. platsen där arbete utförs,2. pausutrymmen,3. omklädningsrum, samt4. duschutrymmen och tvättutrymmen.
<p>103 § Toaletterummen ska vara tillräckligt stora och avskilda och ha låsbar dörr.</p> <p>I toaletterummet eller i anslutning till detta ska finnas en tvättplats. Toaletterum ska normalt inte</p>	<p>76 § Toaletterum ska</p> <ol style="list-style-type: none">1. vara tillräckligt stora,2. vara avskilda,

stå i direkt förbindelse med matutrymme.	3. ha låsbar dörr, och 4. inte ha direkt förbindelse med matutrymme. I toaletterummet, eller i anslutning till detta, ska det finnas ett tvättställ eller en tvätträna.
104 § Arbetstagare ska under matraster eller måltidsuppehåll kunna äta under tillfredsställande förhållanden. Det ska normalt ske i en personalrestaurang, en annan restaurang, ett matrum eller ett matutrymme. För den som genomgår utbildning godtas dock även andra lämpliga utrymmen.	79 § Arbetstagare ska kunna äta under tillfredsställande förhållanden. Det gäller även de som äter medhavd mat. Det ska ske i lämpliga utrymmen med bord och stolar med ryggstöd.
105 § Arbetstagare som äter medhavd mat ska ha tillgång till ett matrum eller plats i en personalrestaurang. På arbetsställen där högst fyra arbetstagare arbetar samtidigt får det i stället för matrum finnas ett avskilt matutrymme i arbetslokalen eller i ett klädrum med klädkåp om arbetet inte är smutsande, medför risk för smitta eller utförs med hälsofarligt eller starkt luktande ämne. Nära platsen där medhavd mat intas ska det finnas uppvärmningsanordning, kylskåp, förvaringsutrymmen, uppsamlingskärl för avfall, tillgång till varmt och kallt vatten och möjlighet att diska. Sittplatser ska ha ryggstöd.	79 § Arbetstagare ska kunna äta under tillfredsställande förhållanden. Det gäller även de som äter medhavd mat. Det ska ske i lämpliga utrymmen med bord och stolar med ryggstöd. 80 § Nära platsen där man äter medhavd mat ska det finnas 1. kylskåp, 2. möjlighet att värma maten, och 3. möjlighet att diska.
106 § Arbetstagare ska kunna tillbringa pauser i arbetet på lämplig plats. Om det behövs ska ett särskilt pausutrymme ordnas.	81 § Arbetstagare ska kunna tillbringa pauser, och eventuella väntetider i arbetet, på en plats där de har möjlighet till kortare återhämtning. Det ska finnas tillräckligt många sittplatser med ryggstöd.
107 § På arbetsställen ska det finnas eller vara lätt att ställa i ordning en lämplig vilplats för tillfällig vila, vid t.ex. illamående eller huvudvärk. Detta gäller dock inte där endast några få arbetstagare sysselsätts samtidigt. På större arbetsställen ska vilplatsen i regel inrymmas i ett särskilt vilrum. 108 § En vilplats ska vara bekväm, ostörd och ha sådan storlek att det går att vila liggande. Ett vilrum ska ha lämplig inredning och utrustning.	82 § På arbetsplatser ska det finnas, eller gå snabbt att ställa i ordning, ett vilutrymme för tillfällig, ostörd och liggande vila.
109 § För arbetstagare som har jourtjänst ska det finnas ett jourrum. Rummet ska ligga så nära huvudarbetsplatsen för jourtjänsten som det är praktiskt möjligt.	83 § För den arbetstagare som har jourtjänst ska det finnas ett ostört jourrum med storlek och inredning så att arbetstagaren får tillräcklig vila. Rummet ska ligga så nära huvudarbetsplatsen för jourtjänsten som det är praktiskt möjligt. Det ska vara utformat som ett enkelrum.
110 § Jourrum ska vara ostört placerade samt ha sådan storlek och inredning att arbetstagare får erforderlig vila. De ska vara utförda som	83 § För den arbetstagare som har jourtjänst ska det finnas ett ostört jourrum med storlek och inredning så att arbetstagaren får tillräcklig vila.

<p>enkelrum. I närheten av jourrum ska det finnas möjlighet att värma och äta mat. Toalett och dusch ska finnas nära rummet.</p>	<p>Rummet ska ligga så nära huvudarbetsplatsen för jourtjänsten som det är praktiskt möjligt. Det ska vara utformat som ett enkelrum. Det ska vara utformat som ett enkelrum.</p> <p>84 § I närheten av jourrum ska det finnas möjlighet att värma och äta mat. Toalett och dusch ska finnas nära rummet.</p>
<p>111 § På arbetsställen där längre väntetid normalt förekommer för arbetstagarna ska det finnas ett särskilt väntrum, om inte något annat lämpligt utrymme finns att tillgå.</p> <p>I väntrum ska i erforderlig utsträckning finnas bord och sittplatser med ryggstöd. I eller invid väntrum ska det finnas klädhyllor för ytterkläder och tillgång till dricksvatten. Toalett ska finnas nära väntrum.</p>	<p>Upphävs</p>
<p>112 § För arbetstagare inom kommunikationsväsendet som i arbetet tidtabellsbundet reser till samma ort och uppehåller sig där vid tid för vila ska det finnas överliggningsrum. Sådana rum ska vara enkelrum. De ska ha sådan storlek, inredning och utrustning samt vara så placerade att arbetstagarna får ostörd avkoppling och vila.</p> <p>I närheten av överliggningsrum ska det finnas möjlighet att äta. Toalett och dusch ska finnas nära rummet.</p>	<p>Upphävs</p>
<p>113 § Personalbodrar ska ha</p> <ul style="list-style-type: none">- minst ett öppningsbart fönster,- utrustning för bränslepåfyllning utifrån om flytande bränsle används för uppvärmning samt- utrustning som underlättar till- och fränkoppling av dragfordon om boden är avsedd att dras av ett sådant fordon.	<p>Upphävs (samma regler gäller för personalbodrar som för övriga personalutrymmen, övrigt täcks in av andra föreskrifter)</p>
<p>114 § Arbetsplatser, arbetslokaler och personalutrymmen med tillhörande inredning och utrustning ska underhållas, städas och rengöras på ett tillfredsställande sätt för att förebygga olycksfall och ohälsa. Detta ska utföras regelbundet och enligt på förhand uppgjorda rutiner som är anpassade efter utrymmets funktion och användningsfrekvens samt verksamheten på arbetsstället.</p> <p>Underhållet ska vara sådant att byggnadens eller anläggningens hållfasthet inte nedsätts. Tekniska anordningar och installationer ska underhållas så att de fungerar som avsett med</p>	<p>88 § Arbetsgivaren ska se till att arbetsplatser underhålls och rengörs, enligt rutiner som är anpassade efter</p> <ol style="list-style-type: none">1. verksamheten på arbetsplatsen,2. arbetstagarnas förutsättningar, och3. arbetsplatsens utformning.

bibehållen säkerhet.	
<p>115 § Utrymmen och anordningar för fastighetsdrift och service liksom för underhållsarbete ska finnas och ha en storlek och utformning som medger att sådana arbeten kan utföras på ett för kroppen skonsamt sätt och utan inbyggda risker för ohälsa och olycksfall. Detsamma gäller tillträdesleder till sådana utrymmen.</p> <p>Byggprodukter, installationsdelar och övriga tekniska anordningar som fordrar skötsel eller normalt behöver förnyas under byggnadsverkets brukstid ska placeras så att detta kan ske med betryggande säkerhet mot ohälsa och olycksfall samt på ett ergonomiskt lämpligt sätt.</p>	<p>22 § Arbetsplatser ska ha de lokaler och andra utrymmen som behövs med hänsyn till verksamheten, så att risken för ohälsa och olycksfall begränsas.</p> <p>26 § Arbeten eller processer som medför särskild risk för ohälsa eller olycksfall ska normalt utföras i särskild lokal, avskild från övriga lokaler.</p> <p>27 § Arbetsplatser ska vara placerade och utformade så att inredning, installationer, utrustning och ytskikt kan underhållas och förnyas i tillräcklig omfattning under byggnadsverkets brukstid.</p> <p>46 § För tillträde till plattformar, serviceutrymmen och liknande utrymmen som används vid mer än enstaka tillfällen, ska det finnas en trappa. För utrymmen som endast används vid enstaka tillfällen, och när båda händerna är fria att använda för förflyttningen, ska det antingen finnas en trappa eller en stege säkrad mot fall.</p>